

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 16/2000 vp

Hallituksen esitys laeiksi kuntien valtionosuuslain, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä lokakuuta 2000 lähettäessään hallituksen esityksen laeiksi kuntien valtionosuuslain, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta (HE 138/2000 vp) valmistelevalti käsiteltäväksi hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan

on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Matti Ollinkari, sisäasiainministeriö
- hallitusneuvos Jouko Narikka, sosiaali- ja terveysministeriö
- yksikön päällikkö Martti Kallio, Suomen Kuntaliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kuntien valtionosuuslakia, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia sekä vapaasta sivistystyöstä annettua lakia.

Tarkoituksena on jaksottaa valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon nelivuotistarkistus kolmelle vuodelle siten, että valtion vuoden 2001 talousarvioon sisällytetään kustannustenjaon tarkistuksesta puolet ja vuosien 2002 ja 2003 kumpaankin talousarvioon neljännes vuo-

den 2001 tasossa lasketusta kustannustenjaon kokonaistarkistuksesta. Ehdotus toteutettaisiin täydentämällä kuntien valtionosuuslakia jaksotamista koskevilla, määrävuosina sovellettavilla säännöksillä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmässä kustannustenjaon tarkistus jaksotettaisiin vastaavalla tavalla lisäämällä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettuun lakiin edellä mainitun kaltaiset säännökset. Opetus- ja kulttuuritoimen alalla ehdotetaan muutettaviksi opetus- ja kult-

tuuritoimen rahoituksesta annettua lakia sekä vapaasta sivistystyöstä annettua lakia.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionrahoituksen perusteena käytettäviin yksikköhintoihin 1990-luvulla valtiontalouden säästötoimenpiteiden vuoksi säädetty alennukset purettaisiin asteittain vuosina 2001—2003. Yksikköhintoihin tehtäisiin viiden prosentin keskimääräinen tasokorotus vuonna 2001 ja kolmen prosentin keskimääräinen tasokorotus vuonna 2002. Vuoden 2003 yksikköhinnat lasketaan toteutuneiden keskimääräisten kustannusten perusteella koulutusmuodoittain.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että kunnan rahoitusosuudessa opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin otettaisiin vuodesta 2001 huomioon myös oppisopimuskoulutuksena järjestetyn ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksen perusteet. Museoiden valtionosuuden perusteena käytettävää yksikköhintaa henkilötyövuotta kohden ehdotetaan korotettavaksi.

Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että kuntien valtionosuuslain täytäntöönpanosta erälle kunnille johtuvat erityiset taloudelliset vaikeudet voidaan ottaa huomioon harkinnanvaraista rahoitusavustusta vuodelle 2001 myönnettäessä.

Kuntien valtionosuuslakia, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia sekä vapaasta sivistystyöstä annettua lakia ehdotetaan täydennettäväksi myös säännöksillä kunnille myönnettävien valtionosuuksien laskemisesta sellaisissa kunta- jaon muutoksissa, joissa kunta jaetaan osaksi muita kuntia. Säännökset ovat tarpeen, koska valtionosuuksien laskemiseksi tarvittavat lainmukaiset tiedot kunnan osilta eivät ole käytettävissä valtionosuuspäätöstä tehtäessä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2001 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2001 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muun ohella korjattavaksi opetus- ja kulttuuritoimen valtionrahoituksen perusteena käytettävien yksikköhintojen alimitoitus. Ennen vuotta 1996 valtiontalouden säästötoimenpiteiden vuoksi säädetty alennukset ehdotetaan purettaviksi asteittain vuosina 2001—2003. Yksikköhintoihin tehtävät tasokorotukset korjaavat jälkeenjääneisyyttä ja ovat siten perusteltuja.

Sosiaali- ja terveystoimen valtionosuuksiin säästötoimien johdosta tehtyjä leikkauksia ei sen sijaan esitetä purettavaksi miltään osin. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksissa on jälkeenjääneisyyttä, joka tulisi pikaisesti korjata. Valiokunta pitää välttämättömänä, että myös sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuksiin tehdään tasokorotus,

jotta kuntien edellytykset selviytyä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamisesta tyydyttävällä tavalla turvataan. Valtionosuuksien jälkeenjääneisyys yhdessä kiihtyvän kustannusten nousun ja inflaation kanssa vaikeuttaa ensi vuonna entisestään sosiaali- ja terveystoimen palvelujen järjestämistä kunnissa kansalaisten palvelutarpeen edellyttämällä tavalla. Valiokunta on vuodelle 2001 esitetystä talousarviosta valtiovainvaliokunnalle antamassaan lausunnossa (StVL 14/2000 vp) jo esittänyt, että ehdotus rahoituspohjan vahvistamisesta tulisi tehdä viimeistään vuodelle 2002 esitettävässä talousarviossa. Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä sitä, että palvelujärjestelmä on olemassa kansalaisten tarpeiden tyydyttämiseksi ja myös rahoitusjärjestelmän on otettava huomioon ensisijaisesti palvelujen käyttäjien tarpeet.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti esittää,

että hallintovaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Marjatta Vehkaoja /sd	Marjaana Koskinen /sd
jäs.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Pehr Löf /r
	Merikukka Forsius /vihr	Juha Rehula /kesk
	Tuula Haatainen /sd	Päivi Räsänen /skl
	Saara Karhu /sd	Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
	Inkeri Kerola /kesk	Raija Vahasalo /kok
	Niilo Keränen /kesk	Jaana Ylä-Mononen /kesk.
	Valto Koski /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Kuntien valtionosuuslainsäädännön keskeisimpiä tavoitteita on kuntien ja valtion kustannustenjaon säilyttäminen ennallaan. Tämän takaamiseksi on valtionosuuslainsäädännössä säädetty valtionosuuksien nk. nelivuotistarkistuksesta ja kustannustason nousun turvaavista indeksitarkistuksista. Ne kunnat, joiden palvelujen rahoituksessa valtionosuudet ovat merkittävä osuus, ovat muutoinkin taloudellisen tuen tarpeessa. Nk. nelivuotistarkistuksen jaksottaminen hallituksen esittämällä tavalla ja indeksitarkistusten puolittaminen vaikeuttavat palvelujen tasapuolista saatavuutta. Siksi esitämme, että kustannustenjaon tarkistus tehdään täysimääräisesti.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa aivan oikein lausunnossaan mm. seuraavaa: "Sosiaali- ja terveystoimen valtionosuuksiin säästötoimien johdosta tehtyjä leikkauksia sen sijaan ei esitetä purettaviksi miltään osin. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksissa on jälkeenjääneisyyttä, joka tulisi pikaisesti korjata. Valiokunta pitää välttämättömänä, että myös sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuksiin tehdään tasokorotus, jotta kuntien

edellytykset selviytyä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamisesta tyydyttävällä tavalla turvataan. Valtionosuuksien jälkeenjääneisyys yhdessä kiihtyvän kustannusten nousun ja inflaation kanssa vaikeuttaa ensi vuonna entisestään sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä kunnissa kansalaisten palvelutarpeen edellyttämällä tavalla." Valiokunta on muutoinkin yksimielisillä päätöksillään mm. antaessaan lausuntoa valtiovarainvaliokunnalle vuoden 2001 valtion talousarviosta ottanut kantaa peruspalvelutuotannon rahoitusohjan parantamiseen.

Edellä olevan perusteella valiokunnan päätös 2. lain 45 b §:stä on ristiriitainen. Valiokunnan lausunnossaan esittämällä perusteilla pykälä olisi tullut hylätä. Tämän vuoksi esitämme, että vuoden 2000 kustannustenjaon tarkistus tehdään kokonaisuudessaan ensi vuoden alusta alkaen kuten kuntien valtionosuuslaki edellyttää.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että 2. lakiehdotuksen 45 b § poistetaan.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 2000

Juha Rehula /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Niilo Keränen /kesk

Jaana Ylä-Mononen /kesk
Päivi Räsänen /skl